

Sivilombudet
v/Aurora Geelmuyden
Postboks 3 - Sentrum
0101 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
202007432-27

Dato:
05.04.2024

TILBAKEMELDING PÅ SIVILOMBUDETS BREV AV 131123

Vi viser til Sivilombudets brev av 13.11.23 – tilbakemelding på Bredtveit fengsel og forvaringsanstalts oppfølging etter besøksrapport. Brevet var en tilbakemelding på fengselets tilbakemelding datert 06.10.23 på Sivilombudets besøksrapport nr.75 av 19.06.23. I brevet blir fengselet bedt om å kommentere oppfølging av tiltak og rutiner knyttet til tilbakemeldingen gitt i brev av 06.10.23.

Det ble opprinnelig bedt om ytterligere informasjon/redegjørelse til Sivilombudet innen 11.12.23. Fristen ble etter forespørsel fra fengselet først forlenget til 31.01.24 og 22.03.24. Senest ble det bedt om utsettelse til 05.04.24. Behovet for å utsette fristen har sammenheng med at fengselet er besluttet midlertidig stengt, og innen 01.03.24 skal flytte lokasjon til Romerike fengsel, post 2. Forutsetningene for en del av problemstillingene har derfor endret seg siden forespørselen ble sendt. I siste henvendelse skyldtes behovet for utsettelse at den interne gjennomgangen av svaret i Kriminalomsorgen var forsinket.

Vi vil i det følgende besvare forespørslene fra Sivilombudet i den rekkefølgen som følger av brevet. Sivilombudets nummerering fremkommer i parentes:

1. (2) Det bes om at fengselet nærmere redegjør for hvilke tiltak som er iverksatt for å sikre ivaretagelsen av innsatte som er særlig utsatt for skadevirkninger ved isolasjon.

Svar: Alle innsatte som blir utelukket helt fra fellesskapet enten som en konsekvens av ilagte restriksjoner besluttet av retten eller utelukkelse besluttet av fengselet tilbys ukeplaner for å sikre minimum 2 timer meningsfull menneskelig kontakt. Det er et klart mål at utelukkelse besluttet av fengselet blir så korte som mulig, og at kontinuerlig vurderer nødvendigheten av tiltaket.

Når det gjelder de unge innsatte i alderen 18-24 år har nyansatt sosialkonsulent et særlig ansvar for at disse følges opp i tråd med føringer og retningslinjer, herunder de som blir utelukket fra fellesskapet. Ansvarer innebærer i tillegg til å ha et overblikk på de unge innsatte også opplæring og veiledning av kontaktbetjentene i arbeidet med denne

Kriminalomsorgen region øst

gruppen særskilt. Fengselet vil i løpet av april ha startet en utrulling av avdelingsmøter forbeholdt opplæring av fengselsbetjentene i blant annet gjennomføring av isolasjonsreduserende arbeid – herunder føringer av ukeplaner og dokumentasjon av meningsfull menneskelig kontakt. Samtlige fengselsbetjenter vil gjennom våren 2024 delta på disse møtene. I tillegg er det satt opp tre timer i turnus hver onsdag for opplæring av fengselsbetjentene. Fengselet vil prioritere det isolasjonsreduserende arbeidet som tema også på disse dagene.

Ressursteamet brukes aktivt opp mot innsatte som utelukkes fra fellesskapet som et isolasjonsreduserende tiltak, men også opp mot enkelte innsatte som et forebyggende tiltak mot utagering og uønskede hendelser.

I etterkant av Sivilombudets besøksrapport, har fengselet fått tilført flere ressurser og ansatt flere fengselsbetjenter, tilbakeføringskoordinator og sosialkonsulent. I tillegg har belegget på antall innsatte blitt redusert med 10 plasser. Det har bidratt til at ansatte har hatt bedre forutsetninger til å ivareta sårbare innsatte og forhindre isolasjon. Det er planlagt nye turnuser som skal tre i kraft ved overgang til Romerike fengsel. Tidligere var det en grunnbemanning med 30 fengselsbetjenter fordelt på 4 avdelinger, hvor det var 2 fengselsbetjenter på hver avdeling på dag, kveld og helg, mens det etter ny turnus vil være 33 fengselsbetjenter fordelt på 3 avdelinger. I overgangen til innflytting til Romerike fengsel er det i tillegg iverksatt en økning i antall vaktledere fra 4 til 9, hvilket vil gi forutsetninger og handlingsrom for en bedre ivaretagelse av innsatte og redusere bruk av isolasjon. Denne økningen gir også operativ ledelse knyttet til Bredtveit-innsatte på Ullersmo også ved natt.

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) har etter å ha gjennomgått utkastet til dette brevet, gitt anbefalinger til fengselet får frem en bedre tydeliggjøring av sårbarhetsfaktorer i rutine om bruk av sikkerhetscelle og sikkerhetsseng blant annet knyttet til unge innsatte. Fengselet skal oppdatere rutine for utelukkelse av innsatte fra fellesskapet og bruk av sikkerhetscelle og seng, og sørge for at denne dimensjonen ivaretas i rutine. Vi vil likevel poengtere at det gjøres vurderinger knyttet til sårbarhetsfaktorene, men ser at det er viktig å nedfelle det skriftlig i rutine.

Innsatte som utelukkes fra fellesskapet skal ha tilbud om ukeplan dersom utelukkelsen forventes å ha varighet ut over 72 timer. Det er avdelingsleder som er ansvarlig for at ukeplan blir utarbeidet, og sørger for å involvere aktuelle ressurspersoner. I prosessen med å planlegge innholdet i ukeplanen tar man utgangspunkt i den innsatte og en sikkerhetsmessig vurdering. Innsattes psykiske og fysiske helse, alder og interesser er momenter som tas inn i vurderingen. Videre blir aktuelle ressurspersoner som prest, bibliotekar og betjenter/miljøterapeuter i ressursteam koblet på i tillegg til avdelingsbetjentene. Ukeplanen blir opprettet i forkant av gjeldende uke, og lagres i slutten av uken. Da vil man se hvilke tiltak som ble gjennomført, evt. hvilke tiltak som av en eller annen årsak ikke lot seg gjennomføre.

2. (3) Det bes om en redegjørelse for hvilke tiltak fengselet har iverksatt for å sikre at det faktisk foretas en løpende vurdering og for å tilbakeføre langtidsisolerte til fellesskapet.

Svar: Fengselet har nedfelt en klarere ansvarsfordeling mellom avdelingsbetjenter, avdelingsleder, vaktledere og saksbehandler i en oppdatert rutine for oppfølging og vurdering av de innsatte som er utelukket. Avdelingsbetjentene skal ha den daglige dialogen med innsatte, journalføre hendelser, kartlegge selvmordsfare med mer og på

bakgrunn av det rapportere til vaktleder/avdelingsleder. Vaktleder skal vurdere tiltaket forløpende og journalføre vurderingene om nødvendigheten av tiltaket kontinuerlig og minimum en gang ved hver vakt. Avdelingsleder har et ansvar for å holde oversikt over at vurderinger av tiltak om utelukkelse og kompenserende isolasjonsreduserende tiltak kontinuerlig blir journalført i KOMPIS.

Saksbehandler/jurist har et ansvar for å forberede saker til behandling i regionkontoret der det er utsikter til at en hel utelukkelse vil strekke seg utover 14 dager.

Vi viser til vedlagte rutine for «Utelukkelse av fellesskapet og oppfølging av innsatte på enerom» for nærmere beskrivelse av ansvarsforholdet til de ulike ansatte.

3. (3) Det bes om oversendelse av reviderte rutiner for bruk av sikkerhetscelle og at hvordan det arbeides med å hindre at utelukkelse fra fellesskapet resulterer i langvarig isolasjon.

Svar: Vedlagt ligger oppdatert rutine «Gjennomføring av- og dokumentasjon på bruk av sikkerhetscelle og sikkerhetsseng i medhold av strgf. § 38» revidert 31.10.23. Med bakgrunn i at fengselet bytter lokasjon 01.03.24, er det utarbeidet nye rutiner tilpasset de lokale forholdene ved Romerike fengsel. Denne rutinen ligger også vedlagt.

Når det gjelder arbeidet med å forhindre at utelukkelse fra fellesskapet skal resultere i langvarig isolasjon vil det være summen av flere tiltak som skal forhindre det. For det første vil en økt bemanning (fengselsbetjenter og vaktledere) fordelt på færre innsatte være et godt utgangspunkt for det isolasjonsreduserende arbeidet. For det andre har vi, som nevnt, fordelt et særlig ansvar til sosialkonsulent for å følge opp isolasjonsproblematikken – herunder å veilede kontaktbetjentene. Videre vil avdelingslederne ha oppfølgingsansvar for å påse at det blir foretatt kontinuerlige dokumenterte vurderinger av tiltaket, og at de utelukkede innsatte får ukeplaner. Systematisk involvering av forvaltningssamarbeidspartnere som prest, bibliotek og helse vil være en del av tilbudet som benyttes opp mot innsatte som står i fare for å bli- eller er isolert.

4. (4) Sivilombudet ber om en tilbakemelding på hvordan fengselet arbeider med problemstillingen rundt utarbeidelse av ukeplaner for personer som antas være utelukket utover 72 timer. Det bes om tilbakemelding på hvilke konkrete endringer som er gjort og hvilken effekt tiltakene har hatt på fengselets oppfyllelse av kravet om minimum to timer meningsfull menneskelig kontakt daglig.

Svar: For innsatte i varetekt med restriksjoner om fullstendig isolasjon eller innsatte som fengselet utelukker helt etter straffegjennomføringsloven § 37, og som forventes være utelukket utover 72 timer blir det utarbeidet ukeplaner. Avdelingsleder har ansvar for at dette blir gjort, mens sosialkonsulent har ansvar for utarbeidelsen av innholdet i ukeplanene og at minstekravet på 2 timer meningsfull menneskelig kontakt ivaretas. Det er utarbeidet en oppdatert rutinebeskrivelse gjennomført i forbindelse med bytte av lokasjon ved Romerike fengsel. Denne ligger vedlagt.

Når det gjelder effekten av tiltakene, har det medført en bedre dokumentasjon av hvilke kompenserende tiltak som er tilbudt. Det har medført en større bevissthet rundt minimumsmålet om innsattes krav på 2 timer meningsfull menneskelig kontakt. Det faktiske belegget på avdelingene ved høyt sikkerhetsnivå her en periode vært vesentlig redusert i forhold til situasjonen ved sivilombudets tilsyn i mars 23. I tillegg har fengselet fått tilført flere ansatte, hvilket gir bedre forutsetninger for oppfølging og

ivaretagelse av isolerte innsatte. Den varige endringen i kapasitet er en reduksjon på 10 innsatte.

Som et resultat av en tydeligere ansvarsfordeling rundt oppfølgingen av utelukkede innsatte, samt et redusert antall innsatte med ekstraordinær oppfølgingsbehov, har det medført bedre kvalitet på det isolasjonsforebyggende arbeidet. Som nevnt har avdelingsleder ansvaret for at ukeplaner opprettes, og sosialkonsulenten et ansvar for oppfølgingen. I tillegg skal avdelingsleder, i de tilfellene fengselet har besluttet å utelukke innsatte, daglig gjøre vurderinger på om det er grunnlag for å opprettholde utelukkelsen. Vaktleder har ansvar for å vurdere opphør av utelukkelsen når avdelingsleder er fraværende (kveld, helg, helligdager og annet fravær). Fengselet har etter opprettelsen av Telemark fengsel, avdeling Skien som rent kvinnefengsel hatt en nedgang i omfanget av utelukkelse både varetektsinnsatte som av retten er besluttet vilkår om fullstendig isolasjon og innsatte/domfelte som er utelukket i medhold av strgf. § 37.

Det er registrert 3 avvik på manglende ukeplaner etter Sivilombudets besøk i mars 2023. Totalt var det i perioden fra 13.03.23 til 01.04.24 utarbeidet 140 ukeplaner.

5. (5) Sivilombudet etterlyser en tilbakemelding på status vedrørende arbeidet med å øke lufting for innsatte, og viser til kriminalomsorgens handlingsplan av 12.04.23 hvor det fremgår at lufting skal økes betydelig og at mulighet for luft i dagslys skal standardiseres.

Svar: I forbindelse med flyttingen til Romerike fengsel, er det laget en dagsplan hvor innsatte vekselvis tilbys 1 time lufting og 1 time og 20 minutter hver andre dag i ukens hverdager. I helgene tilbys innsatte 1 time lufting. Bakgrunnen for denne ordningen er at Post 2 (kvinnelige innsatte) og Post 3 (mannlige innsatte) ligger i umiddelbar nærhet til hverandre, og det er behov for å beskytte kvinnelige innsatte fra kontakt med de mannlige innsatte. De kvinnelige innsatte skal i hovedsak bo på avdeling A og C. For innsatte som er ilagt isolasjonsrestriksjoner fra retten eller som av fengselet er utelukket helt fra fellesskapet i medhold av strgf. §37 (eller av andre grunner ikke kan være i et for stort fellesskap) vil det i de fleste tilfeller være avdeling B de blir plassert på. Innsatte som bor på avdelingen A og C vil ha tilgang på luftebalkonger som ligger i enden av avdelingene gjennom hele dagen. Den utvidede luftemuligheten ligger i første rekke i tilgangen på luftebalkongene. Ved avdeling B vil tilgangen til luftebalkongene være mer begrenset og foregå med vakthold ved behov. Dette da det rent sikkerhetsmessig antas at det vil være behov for tettere kontroll med innsatte som sitter i denne avdelingen. Innsatte i avdeling B som ikke er utelukket fra fellesskapet skal i hovedsak ellers følge samme lufterutine som avdeling A og C.

Som det fremgår av vedlagte dagsplan, vil lufting annenhver dag i ukedagene foregå mellom kl. 19 og 20, hvilket innebærer at det i store deler av året også vil være lufting etter mørkets frembrudd. I helgene er det lagt opp til at felles lufting skjer i tidsrommet 15.30-16.30.

6. (8) Det bes om at oppdatert rutine vedrørende utdeling av mat, drikke og sanitærartikler på sikkerhetscellen oversendes.

Svar: Vi har i vedlagte rutine for gjennomføring og dokumentasjon for bruk av

sikkerhetscelle og sikkerhetsseng presisert at mat, medisiner og sanitærutstyr som hovedregel skal utleveres ved at dør åpens og settes inn til innsatte. Dersom dette ikke vurderes sikkerhetsmessig forsvarlig, skal luke i gulv unntaksvis brukes.

7. (9) Sivilombudet har bedt om å få oversendt oppdatert rutine vedrørende tilrettelegging for besøk av advokat, telefonering med advokat under opphold på sikkerhetscelle.

Svar: Fengselet har i samme rutine som nevnt under forrige punkt lagt til rette for at innsatte kan få ha samtaler med sin advokat via telefon under opphold på sikkerhetscelle. Dersom det ikke er sikkerhetsmessig forsvarlig at innsatte selv har telefon, skal kontakten tilrettelegges på andre måter, f.eks via besøk.

8. (10) Sivilombudet ber om en beskrivelse av hvordan fengselet sikrer at det faktisk skjer en systematisk kartlegging av risiko for selvskading og selvmord.

Svar: Fengselet har utarbeidet en rutine for kartlegging og informasjonsutveksling av nyinnsatte knyttet til fare for selvmord og selvskading. Informasjonsutvekslingen gjelder både internt i fengselet og forvaltningssamarbeidspartnere både i og utenfor fengselet (helseavdelingen og politiet). Det er knyttet egne ansvarsområder for vaktledere, fengselsbetjenter, sosialkonsulent og tilbakeføringskoordinator knyttet til kartleggingen. Vi viser til vedlagte rutinebeskrivelse.

9. (10) Sivilombudet ber om oversendelse av ny rutine vedrørende kartlegging av risiko ved endringer knyttet til den innsatte.

Svar: Det følger av samme rutine som nevnt under pkt. 8 at den enkelte ansatte ved oppdaget endringer i innsattes mentale helsetilstand, eller observasjoner eller bekymringer straks skal foreta enn oppdatert kartlegging av fare for selvmord. Dersom det identifiseres risikofaktorer for selvmord, skal helsetjenesten, avdelingsleder og vaktleder varsles uten utgrunnet opphold.

10. (11) Det bes om tilbakemelding om hvordan fengselet konkret arbeider for å sikre selvmordsnære innsatte støttende menneskelig kontakt.

Svar: Det følger av samme rutine som nevnt under pkt. 8 at dersom det gjennom kartleggingssamtale oppdages risikofaktorer for selvmord, skal helsetjenesten, avdelingsleder og vaktleder varsles uten ugrunnet opphold. Eventuelle akutte tiltak vil vurderes og iverksettes i samråd med disse. Typiske tiltak vil i første rekke være ekstra fokus og oppfølging i avdelingen. Bruk av ressursteam, prest, bibliotekar og andre forvaltningssamarbeidspartnere er aktuelle tiltak. I tillegg til det være aktuelt med økt tilsynsfrekvens i tråd med anbefalinger fra helsepersonell. Videre vil fellesskap med andre innsatte i avdeling og sysselsetting være særlig viktig. Utvidet telefontid og besøksmuligheter vil også være tiltak som vurderes.

11. (13) Det bes om en redegjørelse for hvordan fengselet sikrer at informasjon blant annet om innsattes psykiske plager og selvmordstanker i fengslingskjennelser og fra andre eksterne aktører følges opp på en systematisk måte.

Svar: Når politiet bestiller varetektsplass til siktet person, skal det fremgå av bestillingskjemaet opplysninger om evt. selvmordsfare og selvskadingshistorikk. Bestilling av varetektsplasser skjer via regional domskoordinator, som igjen kontakter

fengselet. Det skal i bestillingsskjema om varetektsplass medfølge historikk fra opphold i arresten med beskrivelse av adferd, om vedkommende har vært til samtale eller konsultasjon hos helsepersonell. Videre følger det av samme rutine som nevnt under pkt. 8, 9 og 10 at vaktleder i forkant av innsettelsen skal kartlegge innsatte i så stor grad som mulig ut fra den informasjonen som foreligger. Videre skal vaktleder videreformidle denne informasjonen til avdelingsledere og ansatte i avdelingen der innsatte skal plasseres i tillegg til at helseavdelingen orienteres. I forbindelse med flyttingen av lokasjon til Romerike fengsel, har vi forsterket vaktledergruppen betydelig. Det innebærer bedre forutsetninger for at viktig informasjon i kjennelser og annen dokumentasjon fanges opp og blir håndtert i henhold til rutinen.

Avdelingsledere, jurist og saksbehandler skal så raskt som mulig oppdatere seg på relevante saksdokumenter som kjennelser, dommer, sakkyndige rapporter med mer for å avdekke eventuelle opplysninger om psykisk uhelse, selvmordstanker og selvskadingsproblematikk. Eventuelle opplysninger om bekymringer rundt selvmordstanker og selvskading skal meldes uten opphold til helseavdelingen og/eller fengselspsykiatrisk poliklinikk.

12. (14) Det bes om en tilbakemelding på status for arbeidet med bygningsmassen med tanke på verdige soningsforhold for innsatte.

Svar: Det var, som vi nevnte i brev av 06.10.23, påbegynt et arbeid med å flytte forsterkede celler fra avdeling 3 til avdeling 1 i den hensikt å være nærmere sikkerhetsavdelingen samt redusere lydsmitte fra innsatte som støyer/utagerer. Dette arbeidet er imidlertid avsluttet, da det som følge av store tekniske mangler avdekket i branntilsynsrapport i november 2023 ble besluttet at fengselet midlertidig skulle stenge sin lokasjon med høyt sikkerhetsnivå på Kalbakken. Fengselet gjennomførte flytting av innsatte/domfelte ved høyt sikkerhetsnivå 27.02.24, og lokasjonen på Kalbakken stengte helt ned 01.03.24. Det er opprettet midlertidig drift av Bredtveit fengsel ved Romerike fengsel, Ullersmo avdeling, post 2. Der skal vi disponere til sammen 4 avdelinger (avd. A, B, C og D), hvorav avdeling A og C til ordinære felleskapsavdelinger. Avdeling B blir en avdeling for bruk til i hovedsak utelukkede innsatte enten ved kjennelse fra retten eller utelukkelse besluttet av fengselet. Avdeling D er planlagt brukt til skoledrift/bibliotek og andre forvaltningssamarbeidspartnere. Problematikken med lydsmitte fra utagerende innsatte som er utelukket på avdeling B vil ikke påvirke innsatte i de øvrige avdelingene, da avdelingene fysisk ligger lengre vekk fra hverandre og i tillegg er bedre lydisolert enn tilfellet er på Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt.

13. (14) Det bes om en beskrivelse av andre tiltak enn de bygningsmessige som fengselet opplever kan bedre soningsforholdene. Videre bes det om fengselets vurdering av hvordan kontaktutvalgsmøtene bidrar til fengselets arbeid med å sikre verdige soningsforhold, og informasjon om ofte kontaktutvalgsmøtene avholdes.

Svar: Fengselet er som kjent i en vesentlig omstilling etter beslutning om midlertidig stenging av avdelingene ved høyt sikkerhetsnivå på Kalbakken. Vi er nå midt i en overgangsfase, og har planlagt sammen med Romerike fengsel for igangsetting av drift ved post 2 ved Romerike fengsel, Ullersmo avdeling. Det er utarbeidet rutiner tilpasset driften ved den nye lokasjonen. Som nevnt over, forventes det at de bygningsmessige fasilitetene vil bidra til økt standard og mindre frustrasjoner blant innsatte i og med mindre påvirkning av støysmitte. Hva gjelder forholdene som beskrevet under kapitlene

8.1, 8.2 og 8.3 i rapporten vil fengselet fortsette å ha stort fokus på dynamisk sikkerhet og mellommenneskelige relasjoner. Vi tydeliggjør det med rutinebeskrivelsene, i opplæring og gjennom møtevirkosomhet i fengselet. Den økte bemanningsfaktoren vil også legge til rette for mer positiv interaksjon mellom ansatte og innsatte. Vi mener derfor det vil være bedre rammebetingelser å jobbe under, og at stressfaktorene forventes senket. Det vil gi større grad av rom til å jobbe planmessig med domfelte/innsatte og forventes å bidra til en bedre oppfølging av domfelte/innsatte.

Videre vil vi fortsette å involvere innsatte gjennom jevnlig kontaktutvalgsmøter. Kontaktutvalgsmøtene ble fra våren 2023 holdt hver 14. dag. Etter enighet med de innsatte, og en opplevelse av at det ikke var behov for møter så hyppig, ble det besluttet å ha møter hver tredje eller fjerde uke. Innsatte har god innflytelse på innholdet i møtene vedrørende tema og deltakelse fra ansatte de ønsker å ha med i møtene. Disse møtene er først og fremst viktige for å ivareta brukerperspektivet og få innspill fra de innsatte på små og større utfordringer. I tillegg er det en god arena for fengselet å dele aktuell informasjon gjeldende for fengselet og kriminalomsorgen for øvrig. Etter beslutningen om midlertidig stenging av lokasjonen på Kalbakken og flytting til Romerike fengsel har informasjon rundt flytteprosess vært særlig i fokus. Det har i den perioden blitt holdt jevnlig informasjonsmøter både i avdeling B2 og avdelingene ved høyt sikkerhetsnivå.

14. (15) Sivilombudet ber med henvisning til kapittel 8.3 i rapporten om en redegjørelse for hvordan ledelsen følger opp anbefalingene for å unngå svært alvorlige situasjoner som de som er beskrevet i fremtiden. Det bes også om oversendelse av informasjon om den tilpassede madrassen.

Svar: Som nevnt har fengselet fått tilført ressurser til å ansette flere fengselsbetjenter og vaktledere. I tillegg blir det iverksatt nye turnuser i forbindelse med flyttingen til Romerike fengsel med tilrettelagt tid for øvelser i blant annet fysisk maktanvendelse. Våre ansatte vil gjennomføre øvelser i temaer som brannvern, fysisk maktanvendelse og førstehjelp sammen med ansatte i Romerike fengsel. Dette er et av områdene vi ser at samlokaliseringen vil bidra med betydelig kvantitets- og kvalitetsmessig økning i det generelle øvelsesbildet enn vi har hatt kapasitet til å håndtere på egen hånd. I tillegg vil det bli holdt fagsamlinger over hele dager for ansatte med fokus på opplæring, faglig innhold og kulturbygging. Øvelsesaktiviteten skal planlegges i et årshjul og dokumenteres i logg. I loggen fremgår blant annet type øvelse, hvilke ansatte som deltok, samt evaluering fra øvelsesleder. Ledelsen følger opp ved at øvelsesaktiviteten blir gjenstand for gjennomgang ved tertialrapporteringen. Eventuelle avvik som fremkommer vil bli undergitt nærmere undersøkelse og handling. Eksempelvis hvis det er ansatte som mangler deler av FM-opplæringen (fysisk maktanvendelse), skal dette «hullet» tettes umiddelbart. Nærmeste leder vil ha ansvar for å følge opp at dette skjer.

Når det gjelder den tilpassede madrassen til bruk på sikkerhetscellen er dette en madrass som er ca 190x75x5 cm (lengde, bredde, tykkelse), inndelt i tre like store felter med hver sin pute. Hensikten er at det ikke skal være mulig å stille den opp for å tildekke vindu eller dør i sikkerhetscellen, og på den måten hindre innsyn for fengselsbetjentene. Denne madrassen vil kun benyttes i tilfeller der ovennevnte problemstilling er aktuell.

15. (16) Det bes om at fengselet oversender informasjon om hvordan man ivaretar plikten til bruk av tolk i situasjoner hvor dette er nødvendig, inkludert konkret informasjon om omfanget av bruk av tolk for Bredtveit fengsel i perioden august-oktober 2023.

Svar: Etter en gjennomgang av regnskapet for 2023 fremkommer det at vi ikke benyttet tolketjenester i perioden august – oktober 2023. I de tilfellene vedkommende ikke har norsk som morsmål, skal det vurderes om det er nødvendig å benytte tolk for en hensiktsmessig kommunikasjon. I tillegg til at det er utarbeidet en egen rutine for bruk av tolk, er bruk av tolk også nærmere beskrevet i flere av de andre vedlagte rutinene; herunder «Rutine for utelukkelse fra fellesskapet og oppfølging av innsatte på enerom» og «Kartlegging og informasjonsutveksling for nyinnsatte».

16. (17) Det bes om en tilbakemelding om fengselets tilrettelegging for personer med ulike funksjonsnedsettelse og arbeidet med å sikre tilgang til nødvendige hjelpemidler.

Svar: Med bakgrunn i at fengselet skal flytte lokasjon til Romerike fengsel, post 2 vil de bygningsmessige forutsetningene være annerledes. Korridorene på avdelingene fengselet skal disponere er bredere. I tillegg er av en avdelingene (avdeling A) på bakkenivå. Det er likevel ikke tilrettelagt i avdelingen for bruk av rullestol, verken ved tilkomst til bygget eller i cellene. Det er opplyst fra Romerike fengsel at cellene er langt unna kravet om snusirkel for rullestol. Fengselet vil i samråd med helseavdelingen legge til rette for at personer med behov for nødvendige hjelpemidler knyttet til funksjonsnedsettelse får tilgang til dette når det er aktuelt.

17. (22) Sivilombudet ber om en redegjørelse for hvordan fengselet arbeider med å bedre dokumentasjonsrutinene.

Svar: Fengselet har i tillegg til å nedfelle dokumentasjonskravet i rutinene ved bruk av tvangsmidler som sikkerhetscelle og sikkerhetsseng et stort fokus på dokumentasjon generelt som tema. Det tas opp jevnlig på avdelingsmøter, på morgenmøte hvor ansatte fra både ledelse, arbeidsdrift og avdelingene deltar, samt i ledermøtene. I tillegg gis alle nyansatte et kurs i kriminalomsorgens IT-verktøy Kompis og Doculive. Videre vil vi, etter å ha etablert oss ved Romerike fengsel, jevnlig ha dokumentasjonskultur på agendaen for å opprettholde en sterk bevissthet rundt viktigheten av å dokumentere det som skjer – selvfølgelig med et mål om at vi stadig blir bedre på dokumentasjon.

18. (23) Sivilombudet ber om at punktliste og brevmalene for henvendelser der fengselet mener domfelte/innsatte ikke kan være i fengsel.

Svar: Vedlagt ligger en mal på bekymringsmelding, hvor det i korte trekk redegjøres for hva den konkrete bekymringen består i. Dette er en bekymringsmelding som sendes til fengselets helseavdeling. Skjemaet består av 9 avkrysningsfelt med nærmere beskrivelse for hva bekymringen omhandler – eks. selvmordsfare, overdosefare, mistanke om alvorlig psykisk sykdom med mer.

I tillegg er det utarbeidet en mal på begjæring om tvungen observasjon eller tvungent psykisk helsevern (såkalt tutorbegjæring), hvor fengselsleder i medhold av lov om psykisk helsevern §§ 3-2/3-3, jf. 3-6 skriftlig ber om at innsatte vurderes for innleggelse. Brevmalen ligger vedlagt.

19. (25) Sivilombudet ber om en redegjørelse for hvordan anbefaling om samarbeid om lavterskel helsefremmende tiltak mellom Bydel Bjerke, fengselspsykiatrisk poliklinikk og fengselet følges opp.

Svar: De planlagte tiltakene med opplæring vaktledere, ansatte i avdeling 3 og ressursteam for å få en mer helsefaglig tilnærming til arbeidet sitt, ble som følge av

beslutningen av å stenge lokasjonen ikke gjennomført. Kort tid etter beskjedningen om at fengselet skulle stenges, ble belegget ytterligere redusert. De innsatte som antatt ville være mest utfordrende å evakuere ved en eventuell brann ble flyttet til Telemark fengsel, avdeling Skien. Avdeling 3 var nedstengt 21.12.23 da siste innsatt ble flyttet ut derfra. Etter overflytting til Romerike fengsel, vil det ikke lenger være Bydel Bjerke, men Ullensaker kommune som er ansvarlig for primærhelsetjenesten til innsatte. Fengselspsykiatrisk poliklinikk vil fortsette å yte sine tjenester i en overgangsperiode etter overføringen til Romerike fengsel, men Ahus skal overta funksjon som spesialisthelsetjeneste på noe sikt. Vi har ikke konkret informasjon om når dette skal skje. Vi har etablert et samarbeid med SIFER (kompetansesenter sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri) som siden sommeren 2023 har kurset ansatte i hvordan møte innsatte med psykiske utfordringer og med et voldspotensial. Dette samarbeidet vil fortsette i 2024.

20. (27) Sivilombudet ber om tilbakemelding om det har vært en utvikling på tilgangen til egnede lokaler for helsetjenesten ved fengselet.

Svar: Fengselet har etter at Telemark fengsel, avdeling Skien åpnet hatt et lavere belegg i fengselet og færre innsatte med krevende atferdsmessige eller psykiske utfordringer. I forbindelse med at vi skal flytte lokasjon til Romerike fengsel vil det etableres konsultasjonsrom for helsetjenestene i Post 2, avdeling D.

21. (28) Sivilombudet ber om å få oversendt de nye rutinene for registrering av avvik knyttet til forsvarlig medisinbehandling og håndtering av LAR-medisiner.

Svar: Rutinen ligger vedlagt. Det fremgår at tap av medisiner, uhell eller andre avvik skal registreres i internkontrollsystemet KIKS under fanen straffegjennomføring – medisinutdeling. Helsetjenesten skal kontaktes uten ugrunnet opphold slik at ny medisinering kan bestilles. Alle avvik skal meldes til helsetjenesten.

Avslutningsvis kommenterer Sivilombudet at de har forståelse knyttet til rammebegrensninger i bygningsmassen, men likevel er vedvarende bekymret for hvordan de fysiske forholdene bidrar til bruk av tvang og uverdige forhold for innsatte på Bredtveit. Videre ber ombudet om en beskrivelse av status på oppfølging av handlingsplanen datert 12.04.23.

Svar: De bygningsmessige forholdene er vesentlig endret jfr. beslutning om midlertidig flytting til Romerike fengsel, Ullersmo avdeling. Det er et dilemma at de kvinnelige innsatte er flyttet til en egen post i et mannsfengsel, men det må presiseres at det er tatt svært alvorlig, og tungt vektlagt at forholdene skal legges så godt som overhodet mulig for at kvinnene ikke skal omgås mannlige innsatte, eller ha et dårligere soningstilbud som følge av dette. De bygningsmessige rammevilkårene har isolert sett blitt betydelig forbedret i den midlertidige plasseringen på Ullersmo.

Handlingsplanen som det vises til hadde mange punkter som fengselet skulle følge opp i samarbeid med Region øst i den første tiden etter Sivilombudets besøk. Punktene i planen er fulgt opp og gjennomført med følgende unntak:

- Ny trepartsavtale med helse er ikke signert. Det ble avholdt møter med helsetjenesten i Bydel Bjerke og spesialisthelsetjenesten representert av Helse Sør-øst hvor intensjoner om samarbeid og avtale var omforent, men endelig avtale ble ikke eksekvert på grunn av beslutning om midlertidig flytting til Romerike. Det er etablert godt samarbeid med

helseavdeling fra Ullensaker kommune, samt at vi fremdeles har et samarbeid med FPP i Oslo. Det er besluttet fra Helse Sør-øst at oppfølgingen fra spesialisthelsetjenesten gradvis skal overtas av Ahus mens vi er samlokalisert med Ullersmo i Romerike fengsel. Dette samarbeidet følges opp lokalt og regionalt.

- Bygningsmessige endringer i gammel bygningsmasse ved Bredtveit er ikke lengre relevant og det avventes hva som besluttet som permanent løsning for Bredtveit fengsel/kvinnesonning i Oslo.
- Punkter om å bedre det psykososiale arbeidsmiljøet, styrke kompetansen til ansatte og redusere sykefraværet er igangsatt i henhold til plan, men vil være et kontinuerlig og vedvarende arbeid. Vi har gjennomført flere tiltak, både internt og med samarbeidspartnere for å ivareta ansattes psykososiale arbeidsmiljø, øke kompetanse på innsattes særlige utfordringer og hvordan håndtere å stå i utfordrende arbeidsbelastning over tid. I tillegg til interne ressurser har Nav arbeidslivssenter, BHT, RVTS øst og KRUS vært særlig involvert i dette. Sykefraværet har hatt en fin utvikling hvor situasjonen hittil i år 2023 sammenlignet med hittil i år 2024 har gått ned fra 16,25 % til 9,33 %

Med hilsen

Levi Tyriberget
Kst. fengselsleder

Inge-Brigt Hammerhaug
Førstebetjent

Kopi: Kriminalomsorgen region øst
Kriminalomsorgsdirektoratet

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.